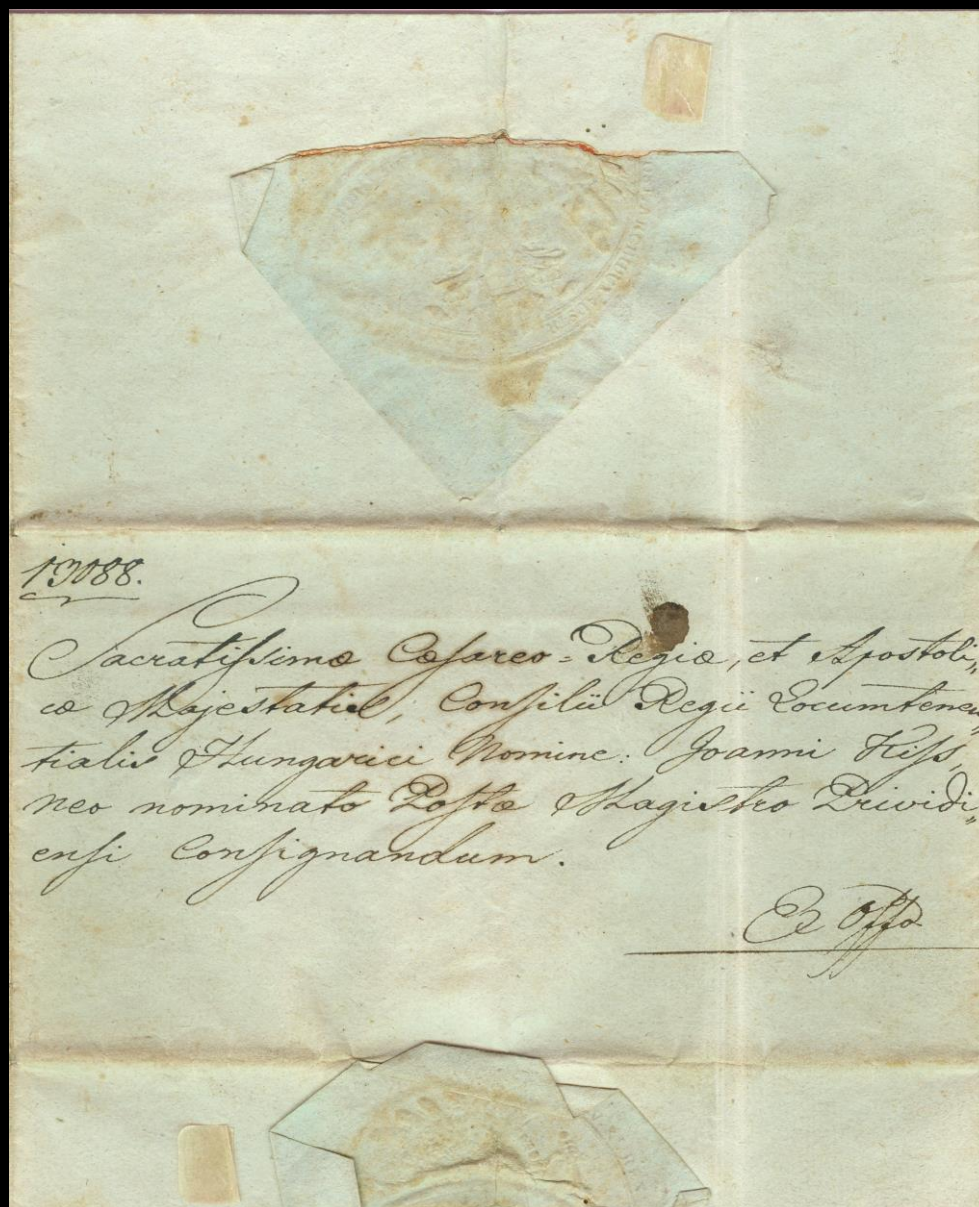

Menovací dekrét prvého prievidzského poštmajstra z roku 1823

Od roku 1969 sa 9. október slávi ako Svetový deň pošty a, hoci s oneskorením, v Hornonitrianskom múzeu v Prievidzi ho nemôžeme obísť. V aktuálnom roku naň chceme spätne upozorniť najmä samotných Prievidžanov, ktorí už jubilejných 200 rokov nemusia svoje poštové zásielky nosiť do susedných Bojníc, ale odosielajú ich priamo z Prievidze. Vďaka za to presunu stanice cisársko-kráľovskej poštovej cesty Magna Via z Bojníc do Prievidze, ku ktorému došlo po odkúpení v tých časoch dedičných poštových práv prievidzským mešťanom Jánom Kissom od dovtedajšieho bojnického poštmajstra Jozefa Rádyho. Poštová stanica sa tým definitívne vrátila do Prievidze približne dvesto rokov po tom, ako z nej bola začiatkom 17. storočia v nepokojných časoch vojenských operácií osmanských Turkov a bojujúcich strán protihabsburských stavovských povstaní z bezpečnostných dôvodov preložená do blízkosti bojnického hradu.

Hornonitrianske múzeum v Prievidzi vo svojom zbierkovom fonde pod evidenčným číslom HD-211 opatruje originál unikátneho dobového dokladu podávajúceho autentické svedectvo o návrate poštovej stanice do Prievidze. Je ním menovací dekrét už spomínaného prvého známeho prievidzského poštmajstra Jána Kissa z 27. mája 1823. Vo vtedajšej metropole Uhorska Budíne (dnešnej Budapešti) ho preňho vydala Uhorská kráľovská miestodržiteľská rada (*Consilium regium locium tenenciale Hungaricum*), čím ho poverila výkonom poštovej služby v Prievidzi. Celé poverenie je písané v latinčine čiernym atramentom na liste ručne vyrobeného papiera. Úradný dokument bol pred odoslaním zložený na menší formát a zapečatený pritlačenou voskovou pečaťou, po ktorej sa na podkladovom papieri zachoval jej čiastočný odtlačok so zvyškom červeného vosku na hrane zlomu. Uprostred vonkajšej strany listu stojí informácia o odosielateľovi a adresátovi, v preklade:

V mene Uhorskej kráľovskej miestodržiteľskej rady najsvätejšieho cisársko-kráľovského a apoštolského veličenstva na odovzdanie novovymenovanému prievidzskému poštmajstrovi Jánovi Kis-ovi. Z úradnej moci.

Vo vlastnej správe na vnútornej strane listu môžeme v doslovnom slovenskom preklade čítať :

V mene Uhorskej kráľovskej miestodržiteľskej rady najsvätejšieho cisársko-kráľovského a apoštolského veličenstva sa má Jánovi Kis-ovi uznieť, že jeho najsvätejšie veličenstvo mu ráčilo milostivo udeliť bojnickú poštovú stanicu, ktorá sa má presťahovať do Prievidze, s tým dodatkom, aby mu bola odstúpená za úhradu zvyčajných pripadajúcich ták: odrážkovej a za charakter a aj za regál (v sume) 1 000 zlatých, dohodnutý v predajnej zmluve, s 10 zlatými. Toto dobrotivé kráľovské rozhodnutie sa mu týmto (listom) oznamuje na stav známosti s dodatkom, aby urýchlene pred bratislavskou prefektúrou pošty zložil zvyčajnú úradnú prísahu.

Štefan Vég, vlastnou rukou

Zo (zasadnutia) Uhorskej kráľovskej miestodržiteľskej rady sláveného v Budíne dňa 27. mája 1823.

Jakub Petrović, vlastnou rukou

1838.
Cavendissimo Cesareo. Regio, et Apostolica Mage-
statis, Consilii Regii Castellae Hungarici
nomine. Joanni Kiss secretandum, Tu-
am Majestatem Amam Postalem Sta-
tionem Dajmoccensem, Dividiam trans-
ferendam Eadem clementer conferre digna-
tam esse, eo addito, ut illa erga dependen-
das solitas Carentis, et Characteris, nec
non pro Regali 1000. f. in venditionali
Contractu stipulato, cum 10. f. obvientes
Talas, Eadem resignetur; quam Benignam
Revolutionem Regiam Eadem pro no-
tis Statu eo subneclo hipe significari,
ut solitum Officii Juramentum, coram
Doto Prefectura Poponienfi ocyus depro-
nat.
Stephanus Kiss
Et Consilio Reo Castellae Hungarici
Buda die 24. May 1838. celebrata.
Jacobus Petrovics

Offici Decret: pro Neo nomin. Doto Magro Dividiensi. 1838.

V dobovej terminológii sa pod odrážkovou taxou rozumie zrážka na dôchodok, taxa za charakter označuje poplatok za získanie hodnosti (poštmajstra) a taxa za regál poplatok za užívanie výsostného práva kráľa – kráľovského poštového monopolu.

Poštmajster Ján Kiss viedol prievidskú poštu do roku 1837. Nasledujúci rok po ňom poverenie prevzal jeho syn Lukáš, ale to je už príbeh ďalšieho cenného dokumentu z rozsiahlej zbierky písomností z poštovej histórie regiónu hornej Nitry. Hornonitrianske múzeum v Prievidzi ju v roku 1998 odkúpilo od súkromného prievidskeho zberateľa Inocenta Privitzera, za čo si vyslúžilo prestížnu cenu Akvizícia roka časopisu Pamiatky a múzeá.

Spracoval: PhDr. Ján Vingárik, Hornonitrianske múzeum v Prievidzi
Preklad: Mgr. Marek Púčík, PhD., Slovenské národné múzeum-Múzeum Bojnice

APENDIX: [Archív rubriky Predmet mesiaca](#)